

Uitkeringselasticiteiten arbeidsongeschiktheid

Dit achtergronddocument presenteert nieuwe schattingen van uitkeringselasticiteiten bij arbeidsongeschiktheid, die gebruikt zijn voor de beleidsramingen in het hoofdstuk over sociale zekerheid uit Kansrijk arbeidsmarktbeleid. Het aantal WIA-uitkeringen neemt met 0,5% toe bij een 1% hogere uitkering. Voor de IVA is dit 0,25% en voor de WGA 0,75%. Gedeeltelijk arbeidsongeschikten zijn gevoeliger voor financiële prikkels dan volledig arbeidsongeschikten.

De elasticiteiten zijn gehalveerd ten opzichte van de vorige doorrekeningen voor Kansrijk arbeidsmarktbeleid. Naarmate een stelsel strenger is en minder mensen een uitkering hebben, wordt het verband tussen hoogte van de uitkering en aantal uitkeringen zwakker.

CPB Achtergronddocument

Jan-Maarten van Sonsbeek, Ernest Berkhout,
Pim Koopmans (Universiteit Leiden)

Samenvatting en conclusies

Het gebruik van arbeidsongeschiktheidsuitkeringen neemt met ongeveer 0,5% toe bij een 1% hogere uitkering. Dit blijkt uit een reeks recent gepubliceerde onderzoeken, waarvan de belangrijkste een Oostenrijks onderzoek uit de periode 2004-2010 is. Deze zogenaamde 'uitkeringselasticiteit' van 0,5 betreft een halvering van de tot nu toe door het CPB gehanteerde elasticiteit. De oude elasticiteiten waren voornamelijk gebaseerd op één Canadees onderzoek uit de jaren tachtig. De recentere onderzoeken duiden op kleinere effecten in meer recente perioden. De concrete toepassing van deze algemene elasticiteiten (bijvoorbeeld bij doorrekening van beleidseffecten) blijft echter maatwerk: voor een vergelijking met de Nederlandse context is een vertaalslag nodig.¹

We veronderstellen dat in Nederland voor de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) als geheel een uitkeringselasticiteit van 0,5 geldt en binnen die WIA voor de Inkomensvoorziening Volledig en duurzaam Arbeidsongeschikten (IVA) een elasticiteit van 0,25 en voor de Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten (WGA) van 0,75. Voor duurzaam volledig arbeidsongeschikten in de IVA is het normaal gesproken niet mogelijk om hun arbeidsaanbod aan te passen aan een verandering in de uitkering. Substitutie tussen de WGA en de IVA is echter nog steeds mogelijk en herstel is ook binnen de IVA niet helemaal uitgesloten. Daarom veronderstellen we ook voor de IVA een gemiddelde elasticiteit groter dan nul. Binnen de groep WIA-gerechtigden zijn mensen in de WGA, zeker de gedeeltelijk arbeidsongeschikten, relatief arbeidsmobiel. Vooral jongere werknemers, werknemers met een relatief goede gezondheid en individuen met moeilijk vaststelbare kwalen reageren sterker op veranderingen in de uitkering en zijn bovengemiddeld in deze groep te vinden. Dit maakt dat relatief meer mensen uit deze groep geneigd zijn om (extra) werk te zoeken.

Gedeeltelijk arbeidsongeschikten reageren sterker op prikkels dan volledig arbeidsongeschikten.

Belangrijkste reden hiervoor is dat gedeeltelijk arbeidsongeschikten meer mogelijkheden hebben om te gaan werken (een hogere 'resterende verdien capaciteit'). Ook speelt een rol dat gedeeltelijk arbeidsongeschikten een lagere uitkering hebben, waardoor ze een grotere behoefte kunnen hebben om te werken (het zogenaamde 'inkomenseffect'). Deze effecten zorgen ervoor dat de uitkeringselasticiteit hoger is naarmate het percentage arbeidsongeschiktheid lager is. We veronderstellen daarom dat in Nederland voor de WGA als geheel een uitkeringselasticiteit van 0,75 geldt en binnen de WGA voor tijdelijk volledig arbeidsongeschikten een elasticiteit van 0,5 en voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten van 1,0.

Het gedragseffect is groter in landen met lagere uitkeringen. De sterkste relatie tussen uitkeringsgebruik en uitkeringshoogte vinden studies in de Verenigde Staten. Dit zou een gevolg kunnen zijn van het feit dat arbeidsongeschikten in de Verenigde Staten een relatief laag inkomen hebben: wanneer dat inkomen nog verder wordt verlaagd, moet men bijna wel meer gaan werken om rond te komen. Vergelijking tussen landen suggereert dus dat wanneer het uitkeringsniveau laag is, het inkomenseffect een belangrijke rol speelt.

Het gedragseffect is kleiner naarmate er strengere toelatingseisen gelden. Maar de oorzaak is niet eenduidig: in strengere stelsels komen alleen nog werknemers met een relatief hoge mate van arbeidsongeschiktheid binnen, wat ook een lager effect betekent. Dat laatste lijkt relevant voor Nederland,

¹ Zo zijn de elasticiteiten waarschijnlijk niet lineair en wellicht ook niet helemaal symmetrisch. In de huidige vormgeving van de WIA kan het bijvoorbeeld zo zijn dat mensen meer uren gaan werken, maar het grootste deel van hun uitkering behouden. Als door die extra uren de benutte restverdien capaciteit boven de 50% uitkomt, kan de uitkering zelfs toenemen. Het effect op het arbeidsaanbod is dan groter dan het effect op het aantal uitkeringen.

waar in de nieuwe WIA-populatie de mate van arbeidsongeschiktheid hoger ligt dan in de vroegere populatie van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO).

Intensievere controle van de aanmeldingsprocedures zorgt ervoor dat werknemers met relatief veel ‘resterende verdien capaciteit’ zich niet meer aanmelden. De literatuur toont aan dat intensievere controle op aanmeldingen de hoeveelheid aanmeldingen substantieel verlaagt. Bovendien zijn het doorgaans werknemers met een lage mate van arbeidsongeschiktheid die zich niet meer aanmelden. Er lijkt dus sprake van een ‘zelfselectie-effect’.

Meer of minder uitkeringsgebruik als gevolg van een verandering in de uitkeringshoogte leidt niet een-op-een tot meer of minder mensen aan het werk. Het effect lekt deels weg naar andere uitkeringen, zoals de Werkloosheidswet (WW). Als de arbeidsongeschiktheids- (ao)-uitkering daalt, kan het lagere gebruik wel een-op-een vertaald worden in een hoger arbeidsaanbod. Van dat hogere arbeidsaanbod zal ongeveer twee derde werken en ongeveer een derde niet werken en bijvoorbeeld in de WW terecht komen. Wanneer de AO-uitkeringshoogte toeneemt, stijgt ook het gebruik van de AO-uitkering en daalt het arbeidsaanbod. Niet alleen daalt het aantal werkenden, er vindt ook substitutie met andere uitkeringen plaats, zoals de WW.

1 Inleiding

Het Nederlandse arbeidsongeschiktheidsstelsel is in de afgelopen decennia ingrijpend hervormd. Met de invoering van de Wet verbetering poortwachter zijn de toelatingseisen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering verscherpt: werkgevers en werknemers moeten aan re-integratieverplichtingen voldoen, als voorwaarde om na twee jaar een WIA-aanvraag te doen (tot 2004 was dit één jaar). Een werknemer moet twee jaar in de ziektewet zitten voordat hij een arbeidsongeschiktheidsuitkering kan aanvragen. Bovendien is de werkgever verplicht om het loon van zieke werknemers door te betalen en betaalt hij een hogere premie als er meer werknemers uitstromen naar de WIA. Hierdoor is er een flinke prikkel om het ziekteverzuim van werknemers te beperken en daarmee ook de potentiële AO-instroom. Sindsdien is de instroom in de AO dan ook substantieel gedaald.

Over het effect op het uitkeringsgebruik van AO-beleid is in Nederland relatief weinig bekend. Voor het CPB speelt vooral de vraag hoe hoog de AO-elasticiteit is. Deze AO-elasticiteit geeft weer met hoeveel procent het (totale) AO-gebruik toeneemt (afneemt) wanneer de AO-uitkeringshoogte met 1 procent toeneemt (afneemt). De AO-elasticiteit is voor het CPB van belang bij het doorrekenen van beleidsmaatregelen, zoals die onder andere in verkiezingsprogramma's voorkomen. Over de AO-elasticiteit bestaat echter te weinig Nederlands empirisch onderzoek om op basis hiervan een elasticiteit te kunnen bepalen.

Om toch een AO-elasticiteit te bepalen relateert deze notitie ook internationaal onderzoek aan de Nederlandse situatie. Van belang zijn vooral studies die beleidshervormingen benutten om het effect te schatten van de uitkeringshoogte op het aantal AO-uitkeringen, of op non-participatie in het algemeen. Eventueel herschalen we 'non-participatie-elasticiteiten' naar AO-elasticiteiten, of vertalen we het effect voor subgroepen naar het effect op alle potentieel uitkeringsgerechtigden (met behulp van additionele aannames). Daarnaast bespreken we in deze notitie ook empirische bevindingen, zoals de effecten van strengere controle op aanmeldingen en werkgeversprikkel. Tot slot vertalen we de bevindingen naar de relevante situatie in Nederland, zoals deelelasticiteiten voor de regelingen Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) en Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsgeschikten (IVA).

2 Literatuur

De studies over de AO-elasticiteiten schatten de effecten van beleidshervormingen met betrekking tot de uitkeringshoogte op de arbeidsdeelname. Via deze beleidshervormingen schatten deze studies het effect van de uitkeringshoogte op de participatie en non-participatie direct. Deze studies delen de verandering van de non-participatie door de verandering van de uitkeringshoogte om een non-participatie-elasticiteit te berekenen.

De literatuur maakt onderscheid tussen verschillende soorten elasticiteiten. Doordat verschillende onderzoeken verschillende groepen individuen bestuderen, zijn de uitkomsten niet direct met elkaar vergelijkbaar. Het is dan ook belangrijk om onderscheid te maken tussen verschillende typen studies. De literatuur delen we op in drie categorieën:

1. Schattingen van veranderingen in AO-uitkeringshoogte op non-participatie, berekend voor de gezamenlijke populatie van arbeidsongeschikten, werknemers én andere niet-actieven. Dit noemen we 'type-1' studies.
2. Schattingen van veranderingen in AO-uitkeringshoogte op uitkeringsgebruik, berekend voor alléén de populatie met een AO-uitkering.² Dit noemen we 'type-2' studies.
3. Evaluatie van alternatieve maatregelen zoals intensievere keuringen bij aanmelding, vouchers, etc.

2.1 Elasticiteiten van werkenden en uitkeringsgerechtigden

Type-1 studies schatten doorgaans elasticiteiten van non-participatie. Een dergelijke elasticiteit meet hoeveel procent de non-participatie van de totale groep toeneemt (afneemt) als gevolg van een verhoging (verlaging) van de AO-uitkering van 1%. Die elasticiteiten zijn zonder aanvullende veronderstellingen geldig voor de gezamenlijke populatie van arbeidsongeschikten, werknemers én andere niet-actieven. Maar voor doorrekening van het effect op het gebruik van AO-uitkeringen (AO-elasticiteiten) is wel een herschaling nodig.

Om de non-participatie-elasticiteit te herschalen naar de AO-elasticiteit gebruiken we de verhouding tussen het aantal arbeidsongeschikten en de totale groep non-participanten. De non-participatie-elasticiteit bestaat namelijk uit de procentuele toename in non-participatie gedeeld door de procentuele toename in de uitkeringshoogte.³ Onder de voorwaarde dat de extra non-participatie uitsluitend is veroorzaakt door extra AO-uitkeringen, dus als het aantal extra non-participanten gelijk is aan het aantal extra AO-uitkeringen, kunnen we de AO-elasticiteit⁴ berekenen door het getal van de non-participatie-elasticiteit te vermenigvuldigen met de factor 'aantal non-participanten/aantal arbeidsongeschikten'.⁵

² Sommige studies schatten niet direct het effect op uitkeringsgebruik, maar het effect op non-participatie. In dat geval moet het effect eerst geschaald worden naar het effect op uitkeringsgebruik.

³ Non-participatie-elasticiteit = $\frac{\text{verandering niet-participatie}}{\text{verandering uitkeringshoogte}}$

⁴ AO-elasticiteit = $\frac{\text{verandering AO-gebruik}}{\text{verandering uitkeringshoogte}}$

⁵ AO-elasticiteit = non-participatie-elasticiteit * $\frac{\text{aantal non-participanten (personen)}}{\text{aantal AO'ers (personen)}}$

Binnen deze categorie zijn er slechts drie relevante studies, maar deze categorie biedt de meest direct toepasbare schattingen van de AO-elasticiteit. Dit komt doordat type-1 studies de effecten op niet-uitkeringsgerechtigden in acht nemen en zich (in tegenstelling tot type-2 studies) niet op specifieke groepen richten. Twee van deze studies vinden plaats in Canada in de jaren zeventig en tachtig (Gruber, 2000; Campolieti, 2004). De laatste studie is uitgevoerd in Oostenrijk in de periode 1987 tot en met 2010 (Mullen en Staubli, 2016). Daarmee zijn de studies enigszins gedateerd en slechts tot bepaalde hoogte relevant. Mullen en Staubli (2016) hebben echter ook een aparte schatting gemaakt voor de periode 2004-2010. Deze schatting van de non-participatie is het meest relevant voor de huidige Nederlandse situatie aangezien de tijdsperiode vrij recent is, de studie methodologisch het meest actueel is en het Oostenrijkse AO-stelsel meer overeenkomsten heeft met het Nederlandse stelsel dan het Canadese stelsel in de jaren zeventig en tachtig. De vertaalslag naar de Nederlandse situatie en de haken en ogen daarbij bespreken we in paragraaf 3.1.

Tabel 2.1 AO-elasticiteiten op basis van studies inclusief niet-uitkeringsgerechtigden

Paper	Land	Type beleidsmaatregel	Toename/afname strengheid	AO-elasticiteit van beleid.	Bijzondere kenmerken
Gruber (2000)	Canada	Uitkeringshoogte	Afname	1,4 / 1,8	Mannen 45-59 jaar
Campolieti (2004)	Canada	Uitkeringshoogte	Afname	-	Mannen 45-64 jaar, schatting insignificant
Mullen en Staubli (2016)	Oostenrijk	Uitkeringshoogte	Toename en afname	1,2	1987-2010, mannen 35-59 jaar
Mullen en Staubli (2016)	Oostenrijk	Uitkeringshoogte	Toename en afname	0,7	2004-2010, mannen 35-59 jaar

In de jaren tachtig in Canada zorgt de verhoging van de AO-uitkeringen met 1% ervoor dat er 1,4% à 1,8% arbeidsongeschikten bij komen (Gruber, 2000). Het onderzoek van Gruber betreft het verhogen van de uitkeringen in een Canadese provincie. Via deze uitkeringsverhoging schat Gruber (2000) dat een 1% hogere AO-uitkering leidt tot 0,28% à 0,36% meer non-participatie. In Grubers steekproef is 4% AO-gerechtigd en 16% op een andere manier non-participant. De totale groep non-participanten is dus 20%, vijf keer zo groot als de subgroep arbeidsongeschikten. Onder eerdergenoemde aanname volgt dat de AO-elasticiteit vijf keer zo groot is als de non-participatie-elasticiteit: de kans op arbeidsongeschiktheid stijgt met 1,4% à 1,8% bij een uitkeringsverhoging van 1%.

In tegenstelling tot in de jaren tachtig blijkt in Canada in de jaren zeventig geen duidelijk effect van de AO-uitkeringshoogte op het AO-uitkeringsgebruik (Campolieti, 2004). Evenals het onderzoek uit de jaren tachtig gebruikt Campolieti een uitkeringsverhoging in Canada, maar dan voor de jaren zeventig. Het geschatte effect op de non-participatie is niet significant. Ook verschilt het Canadese stelsel in de jaren zeventig aanzienlijk van dat in de jaren tachtig waarop Gruber zijn analyse baseerde. Omdat zijn schatting grote standaardfouten bevat, kan men uit Campolieti (2004) dan ook geen heldere schatting van de AO-elasticiteit afleiden.

Tussen 1987 en 2010 zorgde een verhoging van de AO-uitkering met 1% in Oostenrijk ervoor dat er gemiddeld 1,2% arbeidsongeschikten bijkwamen (Mullen en Staubli, 2016). De schatting omvat een periode met meerdere beleidshervormingen, die zowel uitkeringsverhogingen als uitkeringsverlagingen betreffen. Een 1% hogere AO-uitkering leidde tot een 0,02%-punt toename in AO-claims, en door dit te schalen naar de instroom komen de auteurs tot een AO-elasticiteit van 1,2.

Tussen 2004 en 2010 leidt een 1% hogere AO-uitkering echter slechts tot 0,7% meer arbeidsongeschikten (Mullen en Staubli, 2016). Uit dezelfde studie volgt dus een duidelijk lagere schatting voor deze latere periode. Dat kan duiden op zowel het belang van recent onderzoek als op de mogelijkheid dat in eerdere

resultaten ruis van andere hervormingen een rol speelt. De kortere tijdsperiode geeft waarschijnlijk een helderder beeld dan de schatting over de gehele periode, aangezien dit beter beleidshervormingen isoleert. Ook is het stelsel in de periode 2004-2010 beter vergelijkbaar met het huidige Nederlandse, omdat ook in Oostenrijk de toegang selectiever is geworden. Daardoor zijn de uitkomsten relevanter voor de hedendaagse Nederlandse situatie.

2.2 Elasticiteiten binnen de groep uitkeringsgerechtigden

Type-2 studies schatten alléén effecten voor personen die al een AO-uitkering hebben en soms zelfs alleen voor subgroepen daarbinnen. Zij schatten hoeveel de participatie van uitkeringsgerechtigden toeneemt (afneemt) als gevolg een verlaging (verhoging) van hun AO-uitkering. Het fundamentele verschil met type-1 studies is dat deze onderzoeken niet het effect meten op eventuele nieuwe instroom of het totale gebruik van uitkeringen. De groep ‘at risk’, werknemers die nu nog geen AO-uitkering hebben maar wel tot de risicogroep behoren, blijft buiten beeld. De elasticiteiten uit deze studies zijn dus slechts geldig voor specifieke groepen en zijn, omdat ze slechts het effect op de uitstroom uit de uitkering meten, lager dan de elasticiteiten van type-1 studies.

Desondanks kunnen ook deze studies relevante informatie leveren. Er is van dit type namelijk relatief veel recent onderzoek beschikbaar. Het overzicht van deze studies (zie tabel 2.2) kan een beeld schetsen van de gemiddelde AO-elasticiteit, maar juist ook van de heterogeniteit in de AO-respons van verschillende groepen personen. Die heterogeniteit geeft inzicht in hoe de verschillende soorten uitkeringen andere elasticiteiten met zich mee kunnen brengen. En hoewel geen directe vergelijking van de resultaten mogelijk is, is het wel mogelijk om een vertaling te maken met behulp van extra aannames.

Om de type-2 studies te kunnen vergelijken, moeten we hun elasticiteiten (op basis van bestaande AO-ontvangers) vertalen naar die voor alle potentiële AO-ontvangers in Nederland. De vraag is dan uit welke personen die relevante groep bestaat, en vervolgens hoe groot die groep is. We kiezen ervoor om de potentiële groep te definiëren als ‘zij die op dit moment werken, maar ook kans hebben om in een arbeidsongeschiktheidsuitkering terecht te komen’. Dit betreft dus werkenden met aandoeningen die zwaar genoeg zijn om mogelijk in aanmerking te komen voor een AO-uitkering.

We schatten het aantal potentiële AO-ontvangers op basis van het aantal personen tussen 18 en 67 jaar met een arbeidshandicap. Volgens het CBS⁶ waren er in 2017 in Nederland 1.871.000 arbeidsgehandicapten tussen de 15 en 75 jaar. Daarvan zijn er 1.577.000 tussen de 18 en 67 jaar oud. Dat is 14% van de bevolking van die leeftijd. In overeenstemming daarmee is een iets oudere rapportage van het SCP, dat in de publicatie ‘Beperkt in functie’⁷ rapporteert dat in 2014 13% van de mensen tussen de 15 en 64 jaar een arbeidshandicap heeft. Uiteraard zijn bij deze getallen kanttekeningen te plaatsen. Enerzijds omvat deze definitie alleen duurzame arbeidshandicaps. Onze definitie kan een onderschatting van de groep potentiële arbeidsongeschikten zijn, omdat tijdelijke redenen voor AO, zoals burn-out, niet worden meegenomen. Maar anderzijds kan onze definitie ook een overschatting zijn, omdat het SCP alleen een subjectieve meting uitvoert. Het is mogelijk dat mensen zeggen een arbeidshandicap te hebben terwijl daar volgens objectieve criteria niet echt sprake van is.

⁶ Zie CBS StatLine ([link](#))

⁷ Zie SCP ([link](#)), tabel 4.1.

Tabel 2.2 Elasticiteiten van non-participatie van uitkeringsgerechtigden en de vertaling naar de AO-elasticiteiten van de gehele populatie.

Land	Paper	Type beleidsmaatregel	Toename / afname strengheid	Non-participatie elasticiteit	'Vertaling' naar elasticiteit AO-gebruik ⁸	Bijzondere kenmerken
Canada	Zaresani (2019)	Uitkeringshoogte	Afname	0,11	0,27	AO'ers werken naast hun uitkering, AO'ers in de buurt van inkomensgrens.
Nederland	Koning en Van Sonsbeek (2017)	Werkhervatingsprikkels	Afname	0,12	0,29	WGA'ers, 3-38 maanden werkloos, tijdelijk hogere uitkering
Noorwegen	Kostøl en Mogstad (2014)	Werkhervatingsprikkels	Afname	0,12 / 0,19	0,28 / 0,44	Volledig arbeidsongeschikt (verschillende schattingsmethoden)
Oostenrijk	Ruh en Staubli (2018)	Uitkeringshoogte	Toename	0,10	0,24	AO'ers werken naast hun uitkering, AO'ers in de buurt van inkomensgrens
Spanje	Marie en Castello (2012)	Uitkeringshoogte	Afname	0,22	0,52	Uitkering hangt niet af van looninkomsten
Verenigd Koninkrijk	Dal Bianco (2017)	Uitkeringshoogte	-	0,34 / 0,09	0,80 / 0,21	50-54 jaar oude werknemers resp. 50-64 jaar oude werknemers
Verenigde Staten	Autor et al. (2014)	Uitkeringshoogte	Afname	0,47	1,10	Veteranen, uitkering hangt niet af van looninkomsten, relatief lage AO-grad.
Verenigde Staten	Autor et al. (2016)	Uitkeringshoogte	Afname	0,50	1,17	Private AO-verzekering
Verenigde Staten	Low en Pistafierri (2015)	Uitkeringshoogte	Toename	0,20	0,47	Gedeeltelijk en volledig arbeidsongeschikt (ook aparte schattingen: 0,26 resp. 0,023)
Zwitserland	Deuchert en Eugster (2018)	Uitkeringshoogte	Toename	0,26	0,61	67%-69% arbeidsongeschikten

De AO-elasticiteiten ontstaan door de non-participatie-elasticiteiten (berekend voor een specifieke subgroep) te schalen naar de totale groep potentiële arbeidsongeschikten.⁹ Dit wil zeggen dat we de non-participatie-elasticiteiten vermenigvuldigen met de verhouding tussen de *potentiële* (inclusief huidige) arbeidsongeschikten en het *huidige* aantal uitkeringsgerechtigden.¹⁰ Aangezien er volgens onze definitie ongeveer 1,6 miljoen potentiële uitkeringsgerechtigden zijn en er 812.000 uitkeringsgerechtigden zijn¹¹, zouden we de non-participatie-elasticiteiten moeten vermenigvuldigen met 1,9 om tot de geschatte AO-elasticiteit te komen. Maar omdat we (zowel boven als onder de streep) corrigeren voor de bijna 250.000 mensen met een uitkering krachtens de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong), komt de omrekenfactor na die correctie uit op 2,3. We laten de Wajong buiten beschouwing, omdat Wajong-gerechtigden normaal gesproken niet in de WAO/WIA kunnen komen. De resulterende AO-elasticiteiten zijn weergegeven in tabel 2.2. Gemiddeld bedraagt de AO-elasticiteit in deze studies 0,5.

⁸ Berekend door de non-participatie-elasticiteit van uitkeringsgerechtigden te schalen naar de potentiële instroom, op basis van Nederlandse cijfers.

⁹ Een impliciete aanname hierbij is dat niet-arbeidsongeschikten hetzelfde op de uitkeringshoogte reageren als arbeidsongeschikten.

¹⁰ Dit maakt dat AO-elasticiteit = non-participatie-elasticiteit * $\frac{\text{potentiële uitkeringsgerechtigden}}{\text{uitkeringsgerechtigden WAO/WIA}}$

¹¹ Zie UWV Januarinota 2019 ([link](#)), tabel 1.1.

In Canada bedraagt de hedendaagse schatting van de non-participatie-elasticiteit van de uitkeringshoogte 0,11 (Zaresani, 2019). Deze schatting is gedaan met behulp van een beleidshervorming in 2012 in Canada waardoor AO-uitkeringsgerechtigden meer konden gaan verdienen zonder (een deel van) hun uitkering kwijt te raken. Dit creëert tussen de oude en de nieuwe grensvariatie in de uitkeringshoogte die gebruikt wordt om het effect op de non-participatie te schatten. Dit resulteert in 0,114% minder participatie bij een 1% hogere uitkering.

In Nederland zorgt een 1% hogere WGA-uitkering voor arbeidsongeschikten na afloop van hun loongerelateerde uitkering (na 3-38 maanden) ervoor dat deze groep 0,12% minder deelneemt op de arbeidsmarkt (Koning en Van Sonsbeek, 2017). Dit doen de auteurs door te kijken naar gedeeltelijk arbeidsongeschikten die overgaan van een loongerelateerde uitkering naar een (lagere) uitkering. Uit deze transitie kan men het verschil in non-participatie als gevolg van een lagere uitkering schatten. Een 1% hogere uitkering leidt volgens de analyse dan ook tot 0,12% lagere arbeidsmarktdeelname.¹² Hoewel deze studie dus heel direct de Nederlandse situatie onderzoekt, betreft het resultaat een deelpopulatie van de WIA, namelijk de gedeeltelijk arbeidsongeschikten in de WGA. Verder blijkt uit deze studie dat er voor vrouwen een hogere elasticiteit wordt gemeten dan voor mannen, en voor jongeren een hogere elasticiteit dan voor ouderen.

In Noorwegen rapporteert men een non-participatie-elasticiteit van 0,12 à 0,19 (Kostøl en Mogstad, 2014), voor volledig arbeidsongeschikten die in aanmerking komen om te werken zonder uitkeringsverlies. Dit vinden de auteurs op basis van een beleidshervorming die permanent en volledig arbeidsongeschikten in staat stelde om te werken zonder een mindering van hun AO-uitkering te ontvangen. Deze beleidshervorming was alleen van toepassing op arbeidsongeschikten die voor 1 januari 2004 al een uitkering ontvingen. Hierom vergelijken de auteurs de groep met een uitkering met de groep zonder een uitkering. Dit resulteert in een non-participatie-elasticiteit van 0,12 à 0,19, afhankelijk van de schattingsmethode.

In Oostenrijk vindt een 0,1% stijging van de non-participatie van uitkeringsgerechtigden plaats bij een stijging van de AO-uitkering van 1% (Ruh en Staubli, 2018). Om dit effect te meten kijken de auteurs naar een *notch*, het verlies van AO-uitkeringen wanneer inkomen een kritieke grens overstijgt. Deze *notch* werd voor een deelgroep AO-ontvangers weggenomen. Uit deze variatie in de uitkeringshoogte schatten de auteurs een non-participatie-elasticiteit. Deze is gelijk aan 0,1.

In Spanje bedraagt de geschatte non-participatie-elasticiteit 0,22 voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten, in een stelsel waarin de uitkeringshoogte niet afhangt van inkomen uit arbeid (Marie en Castello, 2012). Dit doen de auteurs door naar gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers te kijken. Als deze arbeidsongeschikten de 55 jaar bereiken, stijgt de uitkering. Hieruit kan men werknemers net boven de 55 jaar en net onder de 55 jaar vergelijken om zo het effect op de non-participatie te schatten. Dit leidt tot 0,22% minder participatie bij een 1% hogere uitkering. Opvallend is dat de uitkeringshoogte niet afhangt van de inkomenshoogte, het gevolg hiervan is dat het gemeten effect geen prikkelverstorend effect is.

In het Verenigd Koninkrijk is de geschatte non-participatie-elasticiteit 0,09 voor individuen tussen de 50 en 64 jaar oud en een non-participatie-elasticiteit van 0,34 voor individuen tussen de 50 en 54 jaar oud (Dal Bianco, 2017). Deze schatting is gebaseerd op een theoretisch model van de AO-respons waarop de Britse situatie wordt toegepast. De variëteit in de non-participatie-elasticiteit naar leeftijdsgroep benadrukt verder dat de non-participatie-elasticiteiten op deelgroepen van toepassing zijn en niet direct vergelijkbaar zijn.

¹² De bijbehorende AO-elasticiteit is hoger, zie vorige paragraaf en tabel 2.2.

AO-uitkeringsgerechtigde Vietnamveteranen in de Verenigde Staten met diabetes participeren 0,47% minder als gevolg van een 1% hogere AO-uitkering (Autor et al., 2016). De auteurs gebruiken een maatregel waardoor veteranen met diabetes recht op een AO-uitkering hebben. Deze groep heeft een geschatte non-participatie-elasticiteit van de uitkeringshoogte van 0,47. Ongeveer de helft van de arbeidsongeschikten in de steekproef is 30% of minder arbeidsongeschikt en slechts 15% van de steekproef is 80% of meer arbeidsongeschikt. Dit maakt dan ook dat dit onderzoek hoofdzakelijk het effect meet op arbeidsongeschikten met een lage arbeidsongeschiktheidsgraad.

Een private verzekering in de Verenigde Staten tegen arbeidsongeschiktheid brengt een non-participatie-elasticiteit van 0,5 met zich mee (Autor et al., 2014). In tegenstelling tot staatsgefinancierde AO-verzekeringen is het afsluiten van de verzekering in kwestie niet verplicht. De betrekkelijk hoge AO-elasticiteit is dus mogelijk het gevolg van zelfselectie in de verzekering: bedrijven met een private verzekering hebben mogelijk werknemers met een relatief slecht risicoprofiel met als gevolg een sterkere respons op de uitkering. Ook hebben arbeidsongeschikten in deze verzekering relatief goede socio-economische kenmerken. Dit kan betekenen dat deze individuen zelfs nadat ze arbeidsongeschikt worden, nog relatief veel vermogen hebben om door te werken.

In de Verenigde Staten bedraagt voor de gehele groep uitkeringsgerechtigden een non-participatie-elasticiteit van 0,2, voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten een non-participatie-elasticiteit van 0,26 en voor volledig arbeidsongeschikten een non-participatie-elasticiteit van 0,023 (Low en Pistafierri, 2016). Dit onderzoek is gebaseerd op een schatting¹³ van een arbeidsparticipatiemodel voor de Verenigde Staten uit de periode 1986-2009. De heterogeniteit in de non-participatie-elasticiteiten duidt op een veel sterkere AO-respons op de uitkeringshoogte van gedeeltelijk arbeidsongeschikten dan van volledig arbeidsongeschikten.

Al met al is er een aanzienlijke hoeveelheid indirect bewijs van de AO-elasticiteiten op basis van uitkeringsgerechtigden. De resultaten lopen sterk uiteen, omdat de type-2 studies om deelgroepen uitkeringsgerechtigden gaan. De verschillen tussen de groepen uitkeringsgerechtigden duiden dan ook op een sterke mate van heterogeniteit in de AO-elasticiteit. Deze type-2 studies vergen meer aannames om tot een AO-elasticiteit te komen dan type-1 studies.

2.3 Weglek naar andere uitkeringen

De elasticiteiten uit de type-1 en type-2 studies meten bruto-effecten. Die studies kijken echter niet naar in- en doorstroom via andere socialezekerheidsregelingen. Het CPB is echter ook geïnteresseerd in dergelijke *weglek-effecten*. Om die effecten in kaart te brengen bestuderen we ook deze literatuur. Deze literatuur levert aanvullende beleidseffecten die het verschil tussen de bruto AO-elasticiteit en de netto AO-elasticiteit in kaart brengen.

Om een indicatie te bieden van de uitwisseling met andere SZ-regelingen (zoals de WW) bespreekt deze paragraaf weglekeffecten van de AO-uitkering. De exacte weglek van een beleidsmaatregel zal afhangen van de specifieke vormgeving van beide regelingen, de specifieke doelgroep die het betreft en vooral de stand van de conjunctuur. In de doorrekening van beleidseffecten berekent het CPB daarom meestal geen direct effect op WW of bijstand, maar een effect op het arbeidsaanbod. In tijden van hoogconjunctuur leidt dit tot minder weglekeffecten dan in tijden van laagconjunctuur.

¹³ Op basis van *Generalised Method of Moments*.

Gemiddeld genomen was een kwart van de WAO-instroom afkomstig uit de WW (Koning en Van Vuuren, 2010), maar dit effect neemt over de tijd af.¹⁴ Deze schatting is gedaan door op bedrijfsniveau ontslagen werknemers te bestuderen. Binnen bedrijven is er variatie binnen de lonen, wat een direct effect heeft op de prikkel om werknemers via de WW te laten vertrekken, maar niet op de gezondheid van de werknemer (en als gevolg kans op AO-instroom). Als hogere lonen tot meer AO-uitstroom leiden, duidt dit dus op verborgen werkloosheid. Uit deze variatie blijkt dat een kwart van de uitstroom uit deze verborgen werkloosheid bestaat. Opmerkelijk is dat het weglekeffect over de tijd afgenomen lijkt te zijn. Dit is mogelijk een gevolg van de Wet verbetering poortwachter.

Werknemers in Nederland in hun AO-uitkering korten zorgt dat deze werknemers voor 30% de verloren uitkering via andere socialezekerheidsstelsels terugverdienen (Borghans et al., 2014). De auteurs gebruiken een beleidsmaatregel waardoor werknemers die voor de maatregel 45 jaar waren, werden gekort in de AO-uitkeringshoogte. Door werknemers van 42,5 à 45 jaar oud te vergelijken met werknemers van 45 à 47,5 jaar oud, kan men het effect meten van deze uitkeringsverlaging op de doorstroom naar werk en naar andere sociale zekerheid. Deze tweede bron van doorstroom zorgt ervoor dat 30% van de verloren uitkering via andere socialezekerheidsstelsels, zoals de WW, terugverdiend wordt. Via werk slagen de herbeoordeelde arbeidsongeschikten erin om 62% van de verloren uitkering te compenseren.

Een verlies van de WAO-uitkering als gevolg van een herkeuring leidt ertoe dat 33% van deze werknemers een baan vindt en 22% de WW instroomt (García Mandico et al., 2016). De schatting gebruikt een hervorming in 2004 waardoor arbeidsongeschikten onder de 50 jaar oud herkeurd werden. Door werknemers die voor de hervorming jonger dan 50 jaar oud waren en werknemers die na de hervorming jonger dan 50 jaar oud waren te vergelijken, schatten de auteurs het effect van de hervorming op de baankans en de instroom in de WW. 33% van de arbeidsongeschikten vond een baan en 22% stroomde de WW in. Voor de overige 45% is het onduidelijk waar deze groep op overstapt. Via werk slagen de herbeoordeelde arbeidsongeschikten erin om 64% van de verloren uitkering te compenseren. Vooral de jongere groep binnen de steekproef vond een baan als gevolg van de hervorming.

2.4 Overige bevindingen

Andere onderzoeken analyseren de effecten van alternatieve AO-hervormingen op de arbeidsdeelname. Ze meten bijvoorbeeld wat face-to-facegesprekken bij keuring doen met de aanmeldingen en wat het door werkgevers mee laten betalen aan ziekteverzuim voor prikkels met zich meebrengt. Uit deze onderzoeken blijken geen elasticiteiten, maar een vermindering van uitkeringsgebruik kan toch uit dergelijk beleid blijken.

Intensievere keuring van AO-aanmeldingen vermindert de hoeveelheid AO-aanmeldingen ingrijpend (De Jong et al., 2011). In 2002 vond een experiment plaats waarin AO-aanmeldingen strenger gekeurd werden. Dit intensiever controleren van de aanmeldingen bestond uit een face-to-facegesprek met de werknemer die AO aanvraagt ten opzichte van het alleen keuren van het papierwerk. Dit leidde tot een sterke vermindering van zowel de goedgekeurde AO-aanmelding als van de totale hoeveelheid AO-aanvragen. Dit kan een gevolg zijn van minder onterechte acceptatie: het toelaten van mensen met een te lage arbeidsongeschiktheidsgraad, doordat bij keuring de mate van arbeidsongeschiktheid niet exact wordt gemeten. Bij dit onderzoek geldt echter ook dat het de WAO betreft. Ook hier is het effect van strengere controle hedendaags dus niet volledig bekend.

¹⁴ Dit effect is ook conjunctuurafhankelijk: tijdens laagconjunctuur zijn er meer werklozen, zijn mensen langer werkloos en heeft de groep werklozen een andere samenstelling dan tijdens hoogconjunctuur. In laagconjunctuur zal het weglekeffect dus groter zijn.

Intensieve controle tijdens het keuringsproces van arbeidsongeschiktheid heeft vooral effect op de minst arbeidsongeschikten. Werknemers met minder kans op een uitkering doen minder aanvragen naar een AO-uitkering naarmate er meer controle plaatsvindt op AO-aanmeldingen. Om deze reden kan strenger beoordelen van AO-aanmeldingen, bovenop het verminderen van onterechte acceptaties, aanvragen van werknemers met een lage kans op een uitkering verminderen.

Werknemers met de laagste arbeidsongeschiktheidspercentages stappen het snelste uit het AO-traject. De voornaamste groep werknemers die bij een uitkeringsverlaging stopt met het gebruiken van de AO zijn werknemers met een betrekkelijk lage arbeidsongeschiktheidsgraad en werknemers die minder kans hebben om het keuringsproces voor een uitkering door te komen. Ook de AO-aanmeldingen van werknemers met een relatief lage mate van arbeidsongeschiktheid zijn het sterkst onderhevig aan de strengheid van het AO-stelsel, wat suggereert dat werknemers zichzelf mogelijk naar hun uitkeringskans filteren. De beweegrimte in het Nederlandse stelsel is sinds de Wet verbetering poortwachter echter sterk afgenomen, wat dit effect mogelijk beperkt.

Er lijkt een associatie te zijn tussen de uitkeringshoogte van AO-stelsels en de effecten van de AO-uitkering op de arbeidsdeelname. Zeker de Verenigde Staten vertonen relatief sterke AO-elasticiteiten. Daartegenover staat dat landen zoals Noorwegen substantieel lagere effecten vertonen. Dit betekent echter niet dat het strenger maken van een stelsel leidt tot een hogere elasticiteit. Er zit namelijk ook zelfsortering, doordat werknemers met een lagere arbeidsongeschiktheidsgraad minder vaak in een strenger stelsel toegang zullen vinden. Dit maakt het netto-effect van een strenger stelsel op de AO-elasticiteit onbekend.

3 Vertaalslag naar Nederland

De empirische literatuur levert geen directe AO-elasticiteit voor Nederland, maar een internationale vergelijking is wel mogelijk. Type-1 studies bieden de meest directe schatting, maar zijn in aantal beperkt. Type-2 studies kan men ook naar een AO-elasticiteit omzetten, al zijn daarvoor wel extra aannames nodig.

De Oostenrijkse studie van Mullen en Staubli (2016) is van de type-1 studies het meest relevant voor de huidige Nederlandse situatie. De onderzochte tijdsperiode (2004-2010) van Mullen en Staubli (2016) is recenter dan die van de Canadese studies en bovendien kent Oostenrijk op meerdere punten een met Nederland vergelijkbaar AO-stelsel. Zowel de uitkeringshoogte, het percentage AO-uitkeringen, als de nieuwe instroom liggen dicht bij elkaar in de buurt in deze landen. Tevens schat deze type 1-studie direct de elasticiteit voor de gezamenlijke populatie inclusief werkenden, zodat er geen extra aannames nodig zijn.¹⁵ Dit maakt dan ook dat hun bevindingen van alle studies in deze notitie het meest op Nederland toepasbaar zijn. Dat gaat enerzijds om de gemiddelde AO-elasticiteit van 0,7 en anderzijds om de bevinding dat de elasticiteit na hervormingen in de moderne stelsels een stuk lager ligt dan in de vroegere stelsels.

De Canadese studies zijn minder goed vergelijkbaar met de actuele Nederlandse situatie. Deze studies gebruiken gegevens uit de jaren zeventig en tachtig en zijn gebaseerd op een uitkeringsverhoging in een stelsel dat al relatief ruimhartig was. De Oostenrijkse schattingen zijn gebaseerd op zowel uitkeringsverhogingen als -verlagingen in een stelsel dat selectiever was. Vanwege de ingrijpende hervormingen in het Nederlandse stelsel is het aannemelijk dat de elasticiteit ook hier tegenwoordig lager ligt. Verder is het Canadese bewijs methodologisch achterhaald. Deze factoren maken dat in deze notitie het Canadese bewijs niet wordt gebruikt om de AO-elasticiteit te bepalen.

¹⁵ Bij de type-2 studies zijn extra aannames nodig, omdat hun uitkomsten alleen geldig zijn voor specifieke groepen.

Er zijn echter ook nog steeds belangrijke institutionele verschillen tussen Nederland en Oostenrijk, waardoor de Nederlandse elasticiteit iets lager zal uitvallen. Zo is het Nederlandse stelsel van arbeidsongeschiktheidsregelingen, na de WIA-hervorming, iets strenger dan het Oostenrijkse.¹⁶ Ook de prikkelstructuur is anders. De AO-uitkering in Oostenrijk toetst bijvoorbeeld niet of gedeeltelijk arbeidsongeschikten 50% of meer van hun restcapaciteit verdienen. In Nederland is het systeem van bijverdienen zo ingericht dat bijverdienen bijna altijd lonend is, maar dat dit niet automatisch leidt tot verlies van uitkering. Zodoende leidt extra werken niet altijd tot minder uitkeringsuitgaven: er is dan wel een effect op het arbeidsaanbod, maar niet (of niet in dezelfde mate) op het aantal uitkeringen. Daar staat tegenover dat de elasticiteit in de Oostenrijkse studie alleen voor mannen bepaald is, terwijl uit de literatuur blijkt dat voor vrouwen in het algemeen hogere elasticiteiten gelden dan voor mannen. Per saldo is het waarschijnlijk dat de Nederlandse AO-elasticiteit in de buurt van of iets lager ligt dan die in Oostenrijk.

De vertaling van AO-elasticiteiten van type-2 studies komt met 0,5 inderdaad lager uit dan de 0,7 van Mullen en Staubli (2016). Het gemiddelde van alle vertaalde elasticiteiten in tabel 2.2 is 0,5. Dat betreft het ongewogen gemiddelde van verschillende deelgroepen en is dus geen hard bewijs, maar biedt wel een aanvullend beeld van de AO-elasticiteit. In combinatie met de boven gemaakte weging van de Oostenrijkse studie gaan we uit van een gemiddelde AO-elasticiteit van 0,5. Voor het uitsplitsen van deze waarde naar de verschillende soorten AO-uitkeringen gebruiken we de type-2 studies om tot elasticiteiten voor de WGA en de IVA te komen.

De mensen in de WGA zullen sterker reageren op veranderingen dan de mensen in de IVA en gedeeltelijk arbeidsongeschikten in de WGA zullen weer sterker reageren dan volledig arbeidsongeschikten in de WGA. Vooral jongere werknemers, werknemers met psychische klachten en onvrijwillig werkloze arbeidsongeschikten reageren sterk op de uitkeringshoogte. Daarentegen vertonen oudere werknemers, werknemers met fysieke klachten en non-participanten minder sterk op de uitkeringshoogte. Aangezien zeker psychische klachten en anderszins moeilijk vaststelbare aandoeningen relatief vaak voorkomen binnen de WGA 35-80, kan dit duiden op een hogere elasticiteit voor de groep WGA 35-80'ers.¹⁷

De AO-elasticiteit voor de IVA is groter dan nul. Voor de IVA geldt een strenge keuring en de personen in deze regeling hebben in principe geen resterende verdien capaciteit. Op korte termijn ligt de elasticiteit van de mensen die al in deze regeling zitten, daarom dicht bij nul. Op langere termijn zijn er echter twee redenen aan te wijzen waarom de elasticiteit hoger zal uitvallen. Ten eerste zal sprake zijn van 'secundaire instroom', ofwel instroom vanuit de WGA van mensen die in eerste instantie als 'niet-duurzaam arbeidsongeschikt' waren beoordeeld. Deze populatie bevat bijvoorbeeld ook mensen met psychische klachten en is gevoeliger voor 'moral hazard' dan de directe instroom in de IVA. Ten tweede wordt in de IVA geen rekening gehouden met mogelijk herstel van de uitkeringsontvanger, dat op de langere termijn soms toch optreedt.

Een AO-elasticiteit van 0,25 voor de IVA en een AO-elasticiteit van 0,75 voor de WGA lijken daarom een realistische vertaling van de bevindingen. Binnen de WGA gaan we ervan uit dat voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten een hogere elasticiteit geldt dan voor volledig arbeidsongeschikten. De literatuur bevestigt dit: ook daar vindt men voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten hogere AO-elasticiteiten dan voor volledig arbeidsongeschikten. Alleen in de studie van Low en Pistafierri wordt een aparte schatting gemaakt voor de deelpopulaties van gedeeltelijk en volledig arbeidsongeschikten binnen hetzelfde onderzoek en wordt voor de gedeeltelijk arbeidsongeschikten een tien keer zo hoge elasticiteit geschat als voor volledig arbeidsongeschikten. De in deze studie gevonden elasticiteit voor volledig arbeidsongeschikten is echter erg laag in verhouding tot de studie van Kostøl en Mogstad, bij wie het onderzoek alleen volledig

¹⁶ OECD (2010) Breaking the barriers.

¹⁷ Zie SCP ([link](#)), figuur 3.5.

arbeidsongeschikten betref. Ook vormen volledig arbeidsongeschikten in de WGA binnen de totale groep volledig arbeidsongeschikten weer een relatief kansrijkere deelpopulatie. We gaan daarom uit van een AO-elasticiteit van 0,5 voor volledig arbeidsongeschikten in de WGA en van 1,0 voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten.

Voor andere AO-regelingen kunnen op basis van populatiekenmerken ook elasticiteiten afgeleid worden. Voor de WAO en de WAZ gaan we uit van een elasticiteit van 0. Daarbij is relevant dat het effect van uitkeringshoogte op uitkeringsgebruik voor het grootste deel via de instroom verloopt en voor een kleiner deel via de uitstroom. Voor de WAO en de WAZ geldt dat in beide regelingen al geruime tijd geen nieuwe instroom meer mogelijk is. Een verandering in de uitkeringshoogte kan daarom alleen via meer uitstroom tot een effect op het uitkeringsgebruik leiden. De populatie van de WAO en de WAZ is echter relatief oud en de uitstroom naar werk is minimaal. Hoewel gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid in beide regelingen niet ongewoon is en veel uitkeringsgerechtigden onder soepeler beoordelingscriteria zijn toegelaten dan tegenwoordig, veronderstellen we vanwege de lange uitkeringsduur en hoge leeftijd van de uitkeringsgerechtigden dat de elasticiteit vrijwel gelijk zal zijn aan 0.

Voor zowel de oude als de nieuwe Wajong hanteren we een elasticiteit van 0,25. De Wajong is sinds 2015, net als de IVA, alleen toegankelijk voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten. Hiervoor veronderstellen we, net als voor de IVA, een elasticiteit van 0,25. In de oude Wajong vindt sinds 2015 geen instroom meer plaats. De oude Wajong had echter relatief soepele toelatingscriteria en de populatie is nog steeds gemiddeld jong. Anderzijds zijn vrijwel alle uitkeringsgerechtigden in de oude Wajong volledig arbeidsongeschikt. Dat betekent niet dat er geen sprake is van verdien capaciteit onder deze Wajonggerechtigden, maar wel dat die verdien capaciteit vrijwel altijd beneden het minimumloonniveau ligt. Omdat het evident is dat er in de oude Wajong nog wel sprake is van substantiële arbeidscapaciteit, hanteren we hiervoor een lage elasticiteit van 0,25.

Meer of minder uitkeringsgebruik als gevolg van een verandering in de uitkeringshoogte leidt niet een-op-een tot meer of minder mensen aan het werk. Het effect lekt deels weg naar andere uitkeringen, zoals de werkloosheidsuitkering (WW). Als de AO-uitkering daalt, kan het lagere gebruik wel een-op-een vertaald worden in een hoger arbeidsaanbod. Van dat hogere arbeidsaanbod zal ongeveer twee derde werken en ongeveer een derde niet werken en bijvoorbeeld in de WW terecht komen. Wanneer de AO-uitkeringshoogte zou toenemen, dan wordt de AO-uitkering relatief aantrekkelijker. Het gebruik van de AO-uitkering stijgt dan en het arbeidsaanbod daalt. Er is dan ook een grotere prikkel voor werklozen om zich in plaats van voor de WW aan te melden voor een AO-uitkering. Dit effect is overigens waarschijnlijk niet volledig symmetrisch, omdat het moeilijker is om in aanmerking te komen voor een AO-uitkering dan voor een WW-uitkering.

Referenties

Autor, D., H. David, M. Duggan, K. Greenberg en D.S. Lyle, 2016, The impact of disability benefits on labor supply: Evidence from the VA's disability compensation program, *American Economic Journal: Applied Economics*, vol. 8(3): 31-68.

Autor, D., M. Duggan en J. Gruber, 2014, Moral hazard and claims deterrence in private disability insurance, *American Economic Journal: Applied Economics*, vol. 6(4): 110-141.

Borghans, L., A.C. Gielen en E.F. Luttmer, 2014. Social support substitution and the earnings rebound: Evidence from a regression discontinuity in disability insurance reform, *American economic Journal: economic policy*, vol. 6(4): 34-70.

Bruich, G A., 2014, How do Disability Insurance Beneficiaries Respond to Cash on Hand? New Evidence and Policy Implications.

Dal Bianco, C., 2017, Health, disability insurance and labour supply: evidence from a dynamic structural model.

Deuchert, E. en B. Eugster, 2019, Income and substitution effects of a disability insurance reform, *Journal of Public Economics*, vol. 170: 1-14.

French, E., en J. Song, 2014, The effect of disability insurance receipt on labor supply, *American economic Journal: economic policy*, vol. 6(2): 291-337.

Garcia Mandico, S., P. Garcia-Gomez, A. Gielen, en O. O'Donnell, 2016, Back to Work: Employment Effects of Tighter Disability Insurance Eligibility in the Netherlands.

Gelber, A., T.J. Moore en A. Strand, 2017, The Effect of Disability Insurance Payments on Beneficiaries' Earnings. *American Economic Journal: Economic Policy*, vol. 9(3): 229-61.

Godard, M., P. Koning en M. Lindeboom, 2019, Targeting Disability Insurance Applications with Screening, Tinbergen Institute Discussion Paper TI 2019-036/V.

Gruber, J., 2000, Disability insurance benefits and labor supply, *Journal of Political Economic*, vol. 109(6): 1162-1183.

Jong, P. de, M. Lindeboom en B. van der Klaauw, 2011, Screening disability insurance applications, *Journal of the European Economic Association*, vol. 9(1): 106-129.

Koning, P. en J.M. van Sonsbeek, 2017, Making disability work? The effects of financial incentives on partially disabled workers, *Labour Economics*, vol. 47: 202-215.

Koning, P.W. en D.J. van Vuuren, 2010, Disability insurance and unemployment insurance as substitute pathways, *Applied Economics*, vol. 42(5): 575-588.

Kostol, A.R. en M. Mogstad, 2014, How Financial Incentives Induce Disability Insurance Recipients to Return to Work, *American Economic Review*, vol. 104(2): 624-655.

Kyyrä, T. en T. Paukkeri, 2018, Using a Kinked Policy Rule to Estimate the Effect of Experience Rating on Disability Inflow.

Low, H en L. Pistaferri, 2015, Disability insurance and the dynamics of the incentive insurance trade-off, *American Economic Review*, vol. 105(10): 2986-3029.

Marie, O. en J.V. Castello, 2012, Measuring the (income) effect of disability insurance generosity on labour market participation, *Journal of Public Economics*, vol. 96(1-2): 198-210.

Mullen, K.J. en S. Staubli, 2016, Disability benefit generosity and labor force withdrawal, *Journal of Public Economics*, vol. 143: 49-63.

Müller, T. en S. Boes, 2016, Disability insurance benefits and labor supply decisions: evidence from a discontinuity in benefit awards, *Empirical Economics*, 1-32.

Ruh, P. en S. Staubli, 2018, Financial incentives and earnings of disability insurance recipients: Evidence from a notch design (No. w24830), National Bureau of Economic Research.

Zaresani, A., Adjustment Costs and Incentives to Work: Evidence from a Disability Insurance Program. IZA Discussion Paper 12136